

Oppgave i skikkethet

Modul 1-studenter i mentorgrupper.

(ca. 1 time er avsatt til oppgaven)

Oppgaven/spørsmålene er ment å gjøre studentene oppmerksomme på «Skikkethetsvurdering ved Det odontologiske fakultet»

(<https://www.odont.uio.no/studier/skikkethet/skikkethet.html>). Fakultetet ønsker tydeligere fokus på skikkethet, også i de første årene av masterstudiet i odontologi. Det skal settes av tid i et av møtene i mentorgruppene til diskusjon og refleksjon rundt vurderingskriteriene for skikkethet (§4 i «Forskrift om skikkethetsvurdering in høyere utdanning»; <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-30-859>). Studentene vil ved flere senere anledninger i studiet lære mer om skikkethet. Slik sett blir denne oppgaven en liten introduksjon til temaet.

Litt bakgrunnsinformasjon (mer detaljert informasjon finner du under lenkene ovenfor):

Skikkethetsvurdering handler både om a) å sikre at en student har faglige og personlige forutsetninger for å fungere i yrket, og at de ikke utgjør en mulig fare for pasienters, klienters og brukeres liv, fysisk og psykiske helse, rettigheter eller sikkerhet og b) mer utvidet om det å være skikket i studiesituasjonen fra første dag i forhold til egen læring, omgang med medstudenter, lærere og andre ansatte. Utgangspunktet er å hjelpe slik at man, om mulig, kan korrigere uhensiktsmessig/uønsket adferd tidlig i studiet.

Det er to former for skikkethetsvurdering:

1. **Løpende skikkethetsvurdering** gjelder alle studenter og skal foretas gjennom hele studietiden. Studentene skal vurderes både i den teoretiske og praktiske delen av studiet. **Bekymringsmelding** basert på løpende skikkethetsvurdering sendes hvis det er tvil om skikkethet.

2. **Særskilt skikkethetsvurdering** begynner med en tvilmelding. Det er institusjonsansvarlig som vurderer om en tvil er begrunnet eller ikke. Alle kan levere tvilmelding på studenter, ansatte, praksislærere, ansatte i administrasjonen osv. Når institusjonsansvarlig vurderer at tvilmeldingen, eller tvilmeldingene er begrunnet starter han/hun den særskilte skikkethetsvurderingen.

Det er ønskelig at punktene nedenfor diskuteres i mentorgruppen. Noen av kriteriene er mer aktuelle enn andre for studenter i preklinikken.

Oppgaven i mentorgruppene:

De 8 punktene i vurderingskriteriene for skikkethet er som følger:

I henhold til § 4 i forskriftene, er en student uskikket i forhold til vurderingskriteriene for helse- og sosialfagutdanningene dersom ett eller flere av disse kriteriene oppfylles:

- a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for elever, pasienter, klienter eller brukere.
- b) studenten viser manglende vilje eller evne til å samarbeide og til å etablere tillitsforhold og kommunisere med elever, pasienter, klienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere.
- c) studenten viser truende eller krenkende atferd i studiesituasjonen.
- d) studenten misbruker rusmidler eller tilegner seg medikamenter på ulovlig vis.
- e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser.
- f) studenten viser for liten grad av selvinnsett i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.
- g) studenten viser uaktsomhet og uansvarlighet som kan medføre risiko for skade av elever, pasienter, klienter eller brukere.
- h) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel atferd i samsvar med veiledning.

Lærerveiledning:

Det er ønskelig at dere diskuterer punktene ovenfor med studentene. Noen av kriteriene er mer aktuelle enn andre for studenter i preklinikken (se ovenfor). Nedenfor er det inkludert noen stikkord til hvert punkt som kan brukes. Dere har antageligvis også andre betraktninger dere vil legge til. I tillegg kan dere utfordre studentgruppene på å formulere noen problemstillinger selv. Det bør nevnes at vi ikke ønsker å skape unødig frykt hos studentene.

Opgaven skal evalueres og revideres.

Det kan være verdt å merke seg et kriteriene er laget slik at de er for at undervisere/ledere/veiledere skal vurdere studentene. Det finnes ikke noen uttrykt «rettesnor» myntet på studentene. De må derfor lese mellom linjene i disse forventningene vi som lærere har til dem. Det kan også kanskje presiseres at det foregår en løpende skikkethetsvurdering gjennom hele studiet:

a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for elever, pasienter, klienter eller brukere.

Studentene må forholde seg til medstudenter, siden kollegaer, den sårbare tredjepart (pasienten) og ledere. Man skal vise høflighet og respekt.

Behandling av pasienter krever etikk og omsorg. Man kan møte pasienter med andre medisinske tilstander enn dem vedkommende kom til tannlegen med for å få behandling. Man

kan etter hvert bli meget godt kjent med pasienten, og behandler kan bli mottaker av meddelelser som bringer vedkommende inn i en omsorgssituasjon. Psykologi. Taushetsplikt. Medmenneskelighet. Pårørende.

Konkret eksempel:

I modul 2, blokk II er studentene på Lovisenberg sykehus. Der møter de pasienter. Lærerne har observert at studentene står utenfor rommet der pasienten oppholder seg. De snakker upassende og høyt om pasientens tilstand («Så du den j... svære svulsten...?»).

På IKO følger studentene flere pasienter lenge. Eldre, innvandrere, osv.

b) studenten viser manglende vilje eller evne til å samarbeide og til å etablere tillitsforhold og kommunisere med elever, pasienter, klienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere.

Dette gjelder også medstudenter, andre klinikere, instruktører, andre lærere.

Det starter allerede i begynnelsen av studiet, hvor studentene skal kunne kommunisere detaljert både med lærere, medstudenter og andre i studiesituasjonen. Normal høflighet og oppførsel er sentralt, og det er viktig at de lærer seg å eksponere seg i faglig sammenheng. Studentene må forholde seg til dette i en gruppesetting. De skal jobbe faglig i et fellesskap. De må tørre å delta aktivt i PBL og LSB. vis man ikke tør eller vil snakke i en faglig situasjon, kan dette bli et problem når en får pasienter.

c) studenten viser truende eller krenkende atferd i studiesituasjonen.

Mot pasienter, lærere, medstudenter.

Aspekter som har med religion eller politikk. Mobbing. Seksualisert språk eller adferd. Kan håndhilsning blir et problem for den enkelte student? Hva om det utvikler seg en konfliktsituasjon mellom to studenter? Uhøflig adferd?

d) studenten misbruker rusmidler eller tilegner seg medikamenter på ulovlig vis.

Hva gjør man som medstudent eller lærer hvis en student lukter av alkohol? Er tydelig beruset. Hva med rusmiddelbruk (hasj, kokain, heroin, anabole steroider, etc.) på fritiden. Hvis du vet om en medstudent som misbruker rusmidler, sier du i fra?

Man kan spørre studentene om dette: Når er du student? Bare når du er på universitetet? Eller hele døgnet? Hva om du drar på fest, drikker deg full og havner i slagsmål (og blir anmeldt til politi)?

Hvordan håndterer man dette i forhold til varsling? (I denne lenken forklares varslingsprosedyren: <https://www.odont.uio.no/studier/skikkethet/skikkethet.html>. Se også punkt h) under).

e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser.

Eksempel med psykiske lidelser. Personlighetsforstyrrelser, depresjoner med/uten suicidale tanker, tilbaketrekking som tegn på psykiske problemer, etc.

Familiesituasjon/omsorgssituasjon/livssituasjon som vedvarer. Manglende selvinnsikt: Kan vi hjelpe en medstudent? Hvordan kan vi gå frem her?

f) studenten viser for liten grad av selvinnsikt i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.

Her gjelder egentlig alle stikkord nevnt under de 8 vurderingskriteriene.

Hva forventes av studenten? Motivasjon? Hvis det ikke allerede er diskutert i mentorgruppen tidligere, kan man utfordre studentene med "Hva er din motivasjon for å bli tannlege?" og "Hvordan ser du på din kommende yrkesrolle/på deg i din kommende yrkesrolle?"

g) studenten viser uaktsomhet og uansvarlighet som kan medføre risiko for skade av elever, pasienter, klienter eller brukere.

Hygiene. Smittevern. Hanskebruk. Håndtering av kanyler. Blodsøl på kurssal (dette har vi eksempler på; inkludert matpakkespising når humant blod håndteres på laboratoriebene). Hva skjer hvis man ikke følger retningslinjer for lab/HMS?

h) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning.

Dette punktet er det antageligvis ikke aktuelt å bruke tid på. Vi ønsker ikke å skape unødig frykt gjennom denne oppgaven. Men det kan være greit for lærer å vite følgende:

Det er fire trinn i saksgang ved skikkethetsvurdering, fra løpende til særskilt vurdering (for detaljer: <https://www.odont.uio.no/studier/skikkethet/skikkethet-master-bachelor/skikkethet-master-bachelor.html>):

1. Bekymringsfull adferd
2. Bekymringsmelding sendes skriftlig til modulkontakt eller semesterutvalgsleder.
3. Saken oversendes fakultetet, gjennom instituttet eller ved direkte henvendelse.
4. Tvilmelding sendes fra fakultetet til institusjonsansvarlig ved UiO.

Ved trinn 1 og 2 forsøker man naturlig nok å hjelpe studenten til å endre adferd slik at problemet løses tidlig.